

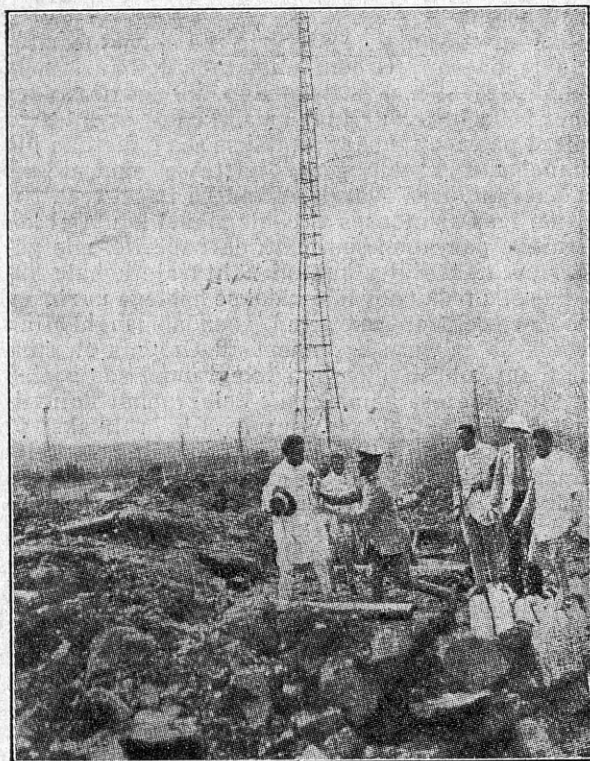
Raadio

Täielik Euroopa ringhäälingute saatekava 13. – 19. oktoobrini 1935 a.

Nr. 230 (35)

11. oktoobril 1935

V aastakäik

RAADIO ABESSIINIAS

Kirjeldus selles „Raadio“ numbris

RAADIO LUMES JA JÄÄS

Vaata kirjeldus järgmisel leheküljel

Abessiinia ringhääling Itaalia pommilennukite ootel. Umbes 6 miili Addis Abbebast eemal asub kiltmaal Abessiinia ainuke ringhäälingusaatja, mille ümbrusse nüüd sõjavõimud ehitavad pommikindlaid maa-aluseid varjendeid. Pildil vasemal tõrjutakse eemale uudishimulikke. Pildistajat, inglise ajakirjanikku, oli ka loobitud kividega. **Raadio lumes ja jääs.** Paremalt: Kopenhaagenit külastav eskimotüdruk tervitab ringhäälingu kaudu oma vanemaid Gröönimaal.

NÕUDKE

Soome kalossid ja botikud

„Treugolnik“

Peaesindaja: **A.-s. GLOBUS** — TALLINN

RINGHÄÄLING PIMEDUSE JA JÄÄ RIIGIS

RINGHÄÄLINGU-REVOLUTSIOON GRÖÖNIMAAL

„Kui tähtis on ringhääling Gröönimaale?“ küsis üks Taani ringhäälingu esindajaid grööni insenerilt Goldsterilt, kui see hiljuti viibis Kopenhaagenis.

„Seda on kerge vastata,“ vastas Galster. „Ringhääling on Gröönis sünnitanud ei mitte enam ega vähem kui revolutsiooni, — nii pärismaalaste kui ka kohalike taanlaste elus.“

Selles vastuses on kahtlemata palju tõtt. Kümme aastat tagasi paljud kohad Gröönimaa põhjas ja idas olid ühenduses välise maailmaga ainult kord või kaks aastas. Kõige põhjapoolsemast asundusest lahkus viimane laev Kopenhaageni läinud augustis ja esimene laev käesoleval aastal jõudis Gröönimaale alles juulis. Asundused põhjas olid ses suhtes viimase aasta kestel siiski juba paremas olukorras, kuna saare lõunapoolsete kohtade, Godhavni ja Holstensborgiga neid vahepeal ühendas ka kelgust. Ent asundused saare idaosas peavad praegugi leppima postiga vaid kord aastas.

Võib seepärast kujutleda, mida tähendab ringhääling selles pakase ja pimeduse riigis, kus päevavalguset aeg aastas kestab kuni neli kuud. Muidugi on Gröönimaa suures lugupidamises ka oma kohalik ajaleht „A t u a g a d l i u t i t“, mis levib saare lõunaosades ja põhjas Avangmiokis, kuid kahjuks ilmub ta vaid kord aastas, sest ta on „uus“ ainult ajal, mil esimene laev kevadel on ilmunud lõunast saare jäämägede ja fjordide vahele ning seetõttu vanasti, enne raadiot, ta pidi püsima värskena aasta ümber. Peter Freuchen, tuntud autor ja ajakirjanik, kes veetnud Gröönimaal mitmeid aastaid, jutustab, kuidas tema ja ka paljud teised Gröönis enda uudistejānu kustutanud sellega, et Euroopast toodud ajalehtede virnast võtnud iga päev lugemiseks vaid ühe, eelmise aasta sama kuupäevaga numbri — mis sellest, et leht oli aasta vana!

Raadio ja ringhäälingu tulek asetas Gröönimaa jala pealt uude maailma. Üksinduse ja mahajätuse nõiaring oli kui käega pühitud. Isegi kõige kaugeimad asundused saarel saavad nüüd teateid välismaailmast kord päevas, kui mitte tihedamalt. Suuremates asundustes leidub vastuvõtja kõigil taanlastel ja ka paljude eskimode peredes.

Gröönimaa ringhääling on juba võrdlemisi vana. Talle pandi alus juba 1921. a. suvel, mil Gröönit külastas Taani kuningas Christian X. Kuninga laev „I s l a n d“ oli siis vahetumalt ühenduses raadiojaamaga Reykjavikis. Järgmisel aastal tehti algust ringhäälingusaatjate ehitamisega saarele. Keskvalitsus Kopenhaagenis andis kogu ettevõtte Taani raadiokompanii läbi viia, kes saatis kohale insener Galsteri koos tehnilise meeskonnaga. Nende töö tulemusena kerkisid saarele kolm saatjat, — Julianehaabis, Godthaabis ja Godhavis, mis kõik asuvad läänerannikul. Saare idarannal leidub kaunis suur saatja Angmagsalikus, aga selle tegevus piirdub ainult raadiotelegraafiaga.

Grööni saatjate hulgas on suurimaks Julianehaab. Ta asub saare lõunatipus ning oma 1-kilovattise võimsusega teenib kogu tihedamalt asustatud lõunapoolset saareosa. Ühtlasi kasutatakse teda ka ülekanneteks saare teistele saatjatele. Julianehaabi lainepikkus on 1900 meetrit. Godthaabi abisaatja

0,5 kW võimsusega töötab 1100 meetril. Godhavni saatja, mis on ehitatud Disko saarele, ligi sada kilomeetrit eemale emamaast, töötab samuti 0,5 kW võimsusega 1500 meetril. Peale selle on terve rida väikesi, 15—100-wattiseid saatjaid tegevuses kogu lääneranna ulatuses; üksikuid väikesaatjaid saarel leidub ka mujal. Kõikide Taani raadiokompanii ehitatud suursaatjate üheks eriomanduseks saarel on nende erakordselt tugevad antennimastid. Näiteks Julianehaabi 260 jala kõrgune mast on ehitatud selliselt, et suudab kannatada tuult, mille surve on kuni 500 kg. ruutmeetri. Kauges põhjas on kaneged torne.

Praeguseni Gröönimaa ringhääling piirdub vaid ilmteadete, valitsuse teadaannete, jääolude, laevaõidu-teadete ja telegrammide edasiandmisega oma saatekavades. Ajaviitelised ning lõbustuspalad puuduvad hoopis.

Üks huvitavamaid ajalehe ja raadio ristpaaritusi on igapäevane Grööni uudiste-bülletään. Selle koostab Grööni maavalitsus Kopenhaagenis, andes umbes 150 sõnas kõik tähtsamad kodu- ja välismaa uudised päevas. Igapäev kantakse see bülletään üle Julianehaabi ja sealt edasi teistesse saatjatesse. Ent päevauudised saarel levivad ka teisel teel. Nimelt on igas asunduses Gröönis mõnel kuulajal kohustuseks päevauudised märkida paberile, mis pärast riputatakse üles kuhugi nähtavale kohale külas, kus siis teda päev läbi käiakse hoolega uurimas.

Nagu eelpool märgitud, asendab ringhääling Gröönis ka telegraafi. Vahemaad Gröönis on suured ja kui juhtub, et mingi telegrammi saaja elab teistest asulatest kaugel, siis telegrammi kojuviimine Grööni maastikus osutuks liig tülikaks ja aegasöövaks. Siin tuleb abiks ringhääling, — telegramm loetakse ette mikrofoni ees, — isegi kaks ja kolm korda, et saaja või mõni tema naabritest kindlasti kuuleks. Selle süsteemi juures muidugi ei saa olla saladusi, kuna telegrammi kuulab kogu maa. Seepärast on Gröönis kohe kõigil teada, mil näiteks härra Hansen Julianehaabis palub härra Jensenit Godhavnist saata endale viis pruuni koeranahka või mil kellelgi saarel on suurenenud pere. Selliseid eraudiseid kuulavad Gröönis kõik huviga, tundes end nagu mingi ühise pere liikmena. See telegrammide kätetoimetamise viis tulevikus aga siiski hävib, sest saarel laiendatakse järjest ka telegraafilinide võrku.

TŠEHOSLOVAKKIA SAAB LÜHILAINESAATJA

Tšehhoslovakkia postivalitsus tellis Inglismaalt suurevõimsuslise lühilainesaatja, mis püstitatakse Po-debravys Praha ligidal. Uue saatja ülesandeks on anda ringhäälingu-ettekandeid välismaal elavaile tšehhidele, ühtlasi aga ka välismaad tutvustada Tšehhoslovakkia kultuurisaavutustega. Saatja hakkab töötama neljal lainel 14—100 m võimsusega 35 kW.

RET-raadiotehase oktoodsuper „P i o n e e r“ on hooaja ostetavaim vastuvõtja Hind Kr. 195.—.

Tellimishind:

12 kuud Kr. 4.50
6 " " 2.40
3 " " 1.20
1 " " .40

RAADIO

ÜLERIIKLIKU EESTI RAADIOÜHINGU HAALEKANDJA

Toimetus ja talitus: Tallinn, Narva mnt. 27. Telefon 425-40

Üksiknumber
10 senti

Tellimisi võtavad
vastu kõik posti-
asutised ja talirus
Ilmub
kord nädalas

Täielik Euroopa ringhäälingute saatekava 13. — 19. oktoobrini 1935. a.

Nr. 230 (35)

11. oktoobril 1935

V aastakäik

RAADIO JA SÕDA

Saladuslik salasaatja, mille asukohta võimatu määrata kindlaks, kuna teda kasutab vaenulise riigi kaval salakuulaja, on tänapäev veel võimalik ja kujuteldav vaid detektiivromaanides. Ka võib kinnitada, et varemategi aegadel on raadiot salaluures kasutatud vaid üksikutele juhtumitele ja ka siis harilikult iga juhtum lõppes saladusliku saatja avastamisega.

Sest sellise võimalusega arvestati igas riigis kohe pärast raadio leiutamist, — kõigi maade vastu luured pole jätnud kasutamata vähimatki abinõu, mis aitaks tõkestada raadio tarvitamist salaluures. Kõikjal arenesid ühtlasi ka võimsad raadio-valvekohad, kus moodsate aparaatide taga valvavad kogenud raadiotehnikud, märkides üles kõik, mis kustki kohast maakeral raadio teel saadetakse õhku: Jälgitakse ja valvatakse mitte ainult ringhäälingutest ja raadiojaamadest väljuvate teadete ja telegrammide sisu, vaid ka nende tendentsi ja võimalikke varjatud tähendusi.

Eriti raske ja keeruline on raadiojaamade tegevuse valvamine. Kaheksatunnise tööaja kestel valveaamas kuuleb telegrafisti kõrv morsetähestiku märke sadu tuhandeid, aga ta on nendega samaselt kodus, nagu oleksid need punktid ja jooned lihtsad kõnekeele sõnad. Kõiki suuremaid raadiojaamu tunneb ta põhjalikult, — pidevate kogemuste ja harjumuse tõttu on ta suuteline eritlema iga nende saateiseäraldust, — kõlavärvingut, saatekiirust, iga pisematki tehnilist omadust saatmises. Isegi seda märkab ta kohe, kas saateaparaadil töötab alaline jõud või mõni uus asetäitja. Sest samaselt, nagu erinevad inimeste käekirjad, nii tipib ka morsetähestiku märke iga telegrafisti käsi isemoodi.

Iga uue saatja avastavad seepärast kogenud valveaamad kohe. Vastavate seadete abil määravad nad juba mõne minutiga kindlaks ta asukoha. Ei aita siin mingid kokku räägitud salasõnad väljakutseks ega uued šifrid salatekstiks, ning kuna omavahelistes kokkulepetes sõbralikud maad raadiovalve alal pealegi teotsevad käsikäes, siis salasaatjate eluiga tänapäev saab kesta vaid päeva paar.

Kui arvestada veel seda, et saatja ehitamine, millel oleks vähegi suurem ulatus, isegi lühilainetel nõuab üsna keerukat ja kogukat aparatuuri, siis on mõistetav, et selliselt kiirust nõudval tegevusalal, nagu seda on salaluure, salasaatjate käsitamine end enam ei tasu. Asukoha avastamisvõimalused on liig suured.

Hoopis suurema tähtsusega on seevastu aga nende välissaatjate tegevuse jälgimine, mis annavad edasi diplomaatliisi ja sõjalisi teateid. Kõigis riikides teotsevad sellekohased valveaamad. Šifreeritud telegrammidega on telegrafistil sellises valveaamas vaeva võrdlemisi vähe, — ta kopeerib telegrammi ja saadab ta edasi erilisse dešifreerimisbüroosse. Keerulisem on täita ülesannet ülemere-raadiotelefonikõnede jälgimisel. Kui telefonikõne sünnib kaabli kaudu, on saladuse säilitamine kõnelejalatel võrdlemisi kerge. Näiteks aga Ameerika ja Euroopa vahel saab kauguse tõttu kaablit kasutada ainult telegraferimiseks, kuna telefonikõnedeks tuleb kasutada raadiot.

Et takistada raadio-telefonikõne kuulamist kõrvalt, selleks segatakse kõne vastavate seadeldistete abil teatud kumbe kõrvaliste häälikutega, nõnda et kõrvaltkuulamisel kostab vaid mingi mõttetuhalin. Kõne vastuvõtukohas aga sellekohane „sõel“ puhastab automaatselt jutu kõrvalhelidest. Salajas te riikliku tähtsusega kõnede puhul vahetatakse „sõelu“ ja „segu“ iga poole minuti tagant; nii ühel hiljutisel kõnelusel New Yorgist Pariisi kahe tunni kestel „segud“ ja „sõelad“ vaheldusid kuni 200 korda.

Selles meetodis on raadiotelefonis kõnelemine muutunud päriselt „saladuskindlaks“. Sama meetodit kasutatakse ka kaitsevõlgedes; juba 1934. a. alul varustati Ameerika armeejuhatust vastavate „kõnesegamise“-seadetega.

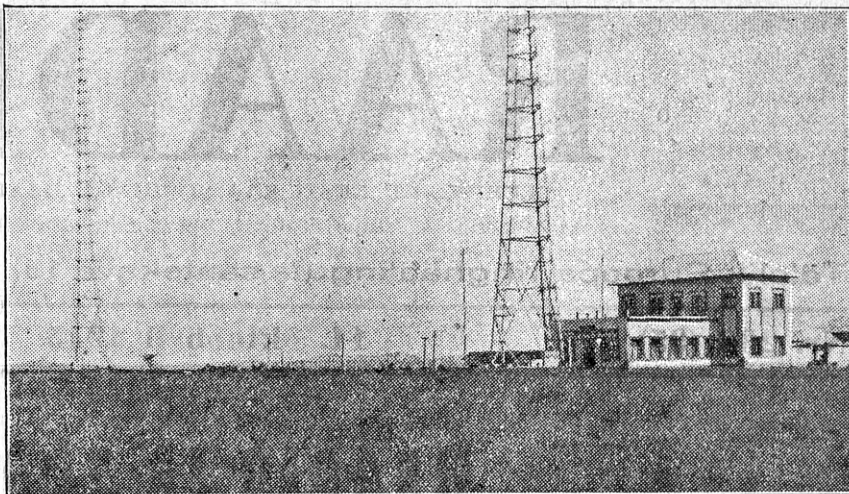
Muidugi võib ka selle süsteemi juures juhtuda, et keegi reedab „lisasegu“ võtme. Aga ka selle võimaluse vastu arendati juba maailmasõjas huvitava abinõu, mille juures peatume vahest edaspidi.

HALLOO, HALLOO, ABESSIINIA!

Itaalia-Abessiinia esimesed la-
hingud löödi mikrofoni ees. —
Neeguse kõne kogu maailmale.
Ameerika ringhäälingu-repor-
ter saadeti Addis Abbebase.

Pildil:

Abessiinia ringhäälingusaatja
Akaris, Addis Abbeba ligidal.

Sõda Abessiinia ja Itaalia vahel tõmbab üldise tähelepanu ka nende raadiole. Sest viimane on tänapäev iga rahva „hääletoru“ ja seisab ka Abessiinias selle juhi neeguse teenistuses, kes tema kaudu saadab oma teateid nii Abessiinia kodanikele kui ka sõnumeid välis-maailmale. Atakeeriva vaenlase esimeseks probleemiks on isoleerida maad igaviisi ja raadiosaatejaamad on esimesteks objektideks pomme pilduvaile lennukitele, nagu me juba kuulemegi Abessiinia sõjapiirkonnist. Öieti küll on seesugustel atakidel peamiselt psühholoogiline mõju, kuna praegune raadioasjandus on küllalt võimeline valmistama saateaparaate, mida võib kergesti varjata. Ja võib arvata, et ka abessiinlased on pidanud silmas ja kasutanud seda võimalust. Seda lubab järeldada muuseas ka selle ajakirja kaanel toodud pilt.

Abessiinia raadiosaatja asub mitte Addis Abbeba südames, vaid Akakis, mis on 10 kilomeetrit pealinast eemal. Saatejaama juhatajaks on rootsi insener M. F. Hammer. Saatja töötab keskmisel lainepikkusel, kuid teda kasutati seni õige vähe, sest Abessiinias ei tunta raadiot ajaviitevahendina. Kaks saateaparaati töötavad lühilainetel. Neist on ühe võimsus 3 kW ja seatud sisse nii telegraafi- kui ka telefonisaadeteks; teise aparaadi võimsuseks on 1 kW ja on määratud uudiste edasiandmiseks ainult sisemaale. Elektrienergiat saavad raadiosaatjad kahelt 75-hj. diiselmootoriilt.

Lühilainesaatjad on toodud Abessiiniasse Ameerika *National Broadcasting Co.* poolt.

Mõni aeg tagasi kõneles Abessiinia ringhäälingus neeguse sugulane dr. Maleku Bayan, mida oli hästi kuulda Ameerikas; kõnet levitas Abessiinia lühilainesaatja lainel 39.37 m. Samal päeval kanti Itaalia propagandaministri Ciano kõne üle Asmarasse Eritreas ja saadeti sealt kohaliku Itaalia saatja kaudu lühilaineil Rooma. Viimasel juhul ei olnud vastuvõitutingimused küllalt soodsad.

Teine kord anti lühilaineil edasi Abessiinia kuninganna kõne Addis Abbebast. Kõnes kuninganna pöördus kogu maailma naiste poole. Õnnetuseks äpardus see saade samuti kui Itaalia propaganda-ministri oma ja seda tuli korrata.

Abessiinia uue aasta puhul kõneles Abessiinia valitseja neegus Hailie Selassie isiklikult Ameerika ringhäälingu N. B. C. jaoks New Yorki. Sel puhul saadeti kaks korda, üks kord kell 7 õhtul, mis oli määratud ka Euroopa kuulajate jaoks, teine kord keskööl Ameerika jaoks. Neegus kõneles 15 minutit prantsuse keeles, pärast ta sõnad tõlgiti inglise keelde. Mõlemad saated olid hästi kuulda nii Euroopas kui ka Ameerikas.

Abessiinia delegatsioon oli neeguse kõne ajal Genfis parajasti Rahvasteliidu vastuvõtusaalis. Delegaadid sattusid vaimustusse, kui kuulsid, millise selgusega kostsid nende valitseja õnnesoovisõnad amhaari keeles.

Floyd Gibbons, julgeimaid Ameerika ringhäälingu-reportereid, jõudis Addis Abbebase. Ta on juba kuulus Hiina-Jaapani sõja ajast mõni aasta tagasi. Abessiiniasse saadeti Gibbons *Columbia Broadcasting Systemi* poolt ülesandega saata ameerika ringhäälingule reportaaže Abessiinia-Itaalia sõjast.

Tuleval nädalal

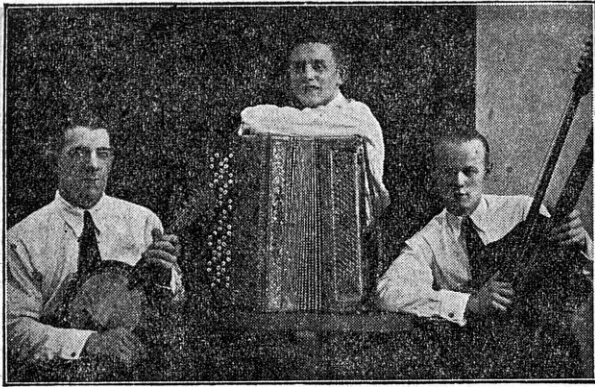
ilmub trükist
täielik

Euroopa ringhäälingu saatejaamade nimestik

ühes lühilaine saatjate nimestikuga.

Hind 20 senti.

Tellida ajakiri „Raadio“ talitusest,
Tallinn, Narva mnt. 27.

Instrumentaaltrio Mihhailov-Lehmus-Pressraud.

JOSEPH HAYDN INSTRUMENTAAL- JA KAMMERMUUSIKA ARENDAJANA

Ringhäälingu IV huvimatk kammermuusikasse

15. okt. kell 18.35

Haydni loov tegevus on koondatud peamiselt instrumentaalmuusika alale ja ta tähtsus on selles vallas niivõrd suur, et teda muusika ajaloos täiesti põhjendatult võib nimetada praegusaja instrumentaalmuusika isaks. Tema suurimad teened seisavad instrumentaalmuusika alusvormi rajamises ning arendamises, see on nn. sonaadivorm.

Haydn tõi muusikasse uue ja väga tähtsa printsipi, mis andis võimaluse laias ulatuses orgaaniliselt arendada muusikalist teost. Selleks uuenduseks on teemaatiline läbitöötus, kus kahe arendatava teema variantide abil muusikaline teos kasvab ning areneb järjekindlalt üheks korrapäraseks tervikuks, sedavõrd kui komponisti juhivad tema loov fantaasia.

Juhituna esteetilistest kaalutlustest määras Haydn kindlaks sonaaditsükli osade arvu. Esialgu tarvitati sonaaditsükliks kaht, kolme ja viit osa. Hiljem fikseeris Haydn neli kindlat osa, mis üksteisest erinevad ehituselt ja iseloomult. (Sonaaditsükli esimene osa, mis väljendab kogu teose peamõtet, on peaaegu alati sonaadivormis, sisaldades 3 jagu: teema — läbitöötus — algteema, kuid teises helitõus). Kogu sonaaditsükli eesotsas sonaadivormiga ongi see alus, millele rajanevad instrumentaalmuusika tähtsamad teosed mitmesugustest valdkondadest, nimelt: sonaadid — üksikutele instrumentidele, sümfooniad — orkestrile ja kammer-teosed (triod, kvartetid, kvintetid jne.) — ansamblile. Kasutades sonaaditsükli printsipi nendes ooperi-avamängudes, mis hiljem kanti ette iseseisvalt, ilma lavastuseta, lõi Haydn sümfoonia praeguses mõttes. Esimese suurema instrumentalistina kõvendas Haydn märksa orkestrit arvuliselt. Kuid veel tähtsam on see, et ta määras kindlaks instrumentide individualisatsiooni, s. t. ta pani iga instrumendi või

instrumentiderühma kõnelema oma keelt ja näitas neile vastavad kohad orkestris või ansamblis. Tarvitades sonaaditsükli aluseid ka ansamblites lõi Haydn nn. kammerstiili. Kammermuusika vallas, kus instrumentide vähesel arvul tõttu nõutakse ettekandest eriti suurt puhtust ja selgust, andis Haydn meile tähelepanevad teosed just oma keelpillikvartetidega, mis on puhtad ning selge kõlavuse poolest võrratud kogu kammermuusika repertuaaris.

Kui Haydni juures võib kõnelda heliliikide sümboliseerimisest, siis on moll-helitõug olnud Haydnil ikka rohkem põhjuseks kontsentreeritud kujutusele ja vähem subjektiivsele väljendusele.

Kui keelpillikvarteti areng seatakse ühendusse Haydni nimega, siis lasub selle põhjus mitte produktiooni suuruses (üle 80 kvarteti), vaid, nagu juba eelpool nägime, ajaloolises tähtsuses, sest tema lõi kindla stiili kammermuusikaks, mis püsib kuni tänapäevani ja mida on kasutanud ning arendanud edasi kõik Haydni järglased kammermuusika-komponistid.

Oma esimese kvarteti kirjutas Haydn 1755. a., olles 32 aastane.

Kammermuusika-huvimatka kavases on seekord kvartet op. 20 nr. 4 D-duur, mis koosneb neljast osast: 1) allegro di molto, 2) un poco adagio affettuoso, 3) menuetto — allegretto alla zingarese, 4) presto scherzando.

I osa — allegro — pole enam vahetatav varemast divertimento-muusikaga. Kindlad teemad läbibistavad seda, kujundades teatava tervikliku vormi. II osa kujutab endast teemat nelja variatsiooniga, kus instrumendid järjekorras mängivad peateemat. III osa — menuetto — esineb lihtsa meloodiaga, mida katkestavad kohati süngoobilised käigud; kogu sellest osast kajastub mustlaslikku lõbusust. IV osa — hoogne presto scherzando on mõjuvaks lõpuks kvartetile. Selle kvartetiga ületab Haydn oma otsekohese muusikaalsuse mõttes kõik eelmised.

ESIMENE RAADIOOHVER EESTIS

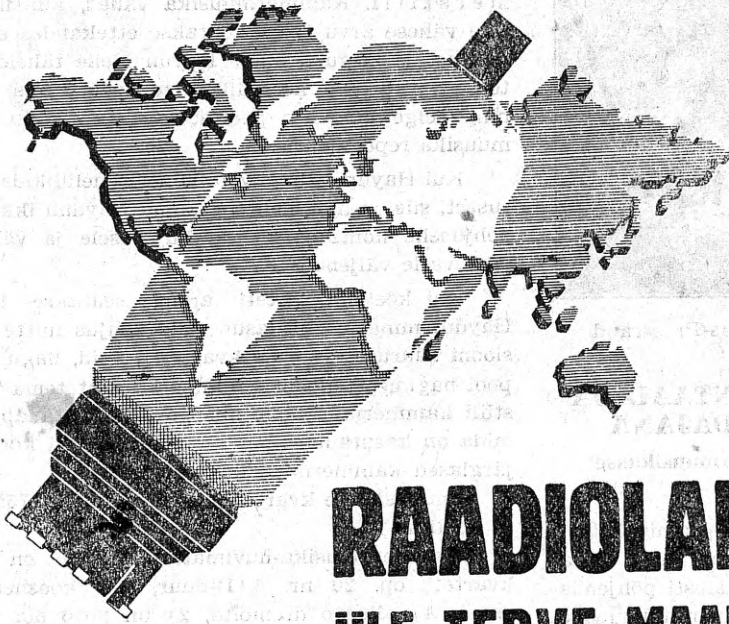
Raske õnnetus ühe raadiosõbraga Loksal.

Üht Eesti innukamat raadioharrastajat ja meie ajakirja põlist lugejat, end. Asutava kogu liiget Jakob Mikiveri Loksal tabas ühe viimase tormi ajal raske õnnetus. See väärib siinkohal seda enam äramärkimist, et õnnetus juhtus just J. Mikiveri raadioharrastuse pärast ja teda seega võib vististi pidada — nii palju, kui teada — esimeseks raadio ohvriks Eestis.

J. Mikiveril on Loksal loodud midagi ringhäälingukeskjaama taolist, nagu neid meil on maal mujalgi, et ka teised külaelanikud võiksid saada osa ringhäälingust. Tema vastuvõtjaga on külas juhtmete abil lüüritatud terve rida valjuhääldajaid ringhäälingu saadete kuulamiseks. Üks hiljutine kõva torm purustas aga osa juhtmestikust. J. Mikiveri asus tormi lõppu ootamata kõrgete postide külge tõmmatud juhtmeid parandama, kusjuures ootamatu tormihoog ta paiskas redeliga maha. J. Mikiver kukkus nii õnnetult, et murdis jalaluu ja lamab praegu Tallinna erahaiglas.

Avaldame suurele raadiosõbrale tõsiselt kaastundmust ja soovime talle peatselt paranemist!

60% Eesti raadioturul tarvitatavaist Ameerika lampidest on Tung-Sol lambid. Esindaja Eestis Raadio-Kooperatiiv Tallinn, Tartu, Pärnu.

RAADIOLAMP !

ÜLE TERVE MAAILMA !

**Uus seeria täiuslikke „Miniwatt“-lampe . .
 uued välimuselt, uued konstruktsioonilt,
 uued võimelt!**

Igäüks neist on konstrueeritud, hoolimata kulukaist ja raskeist kontrollimiskatsetusist, mida sooritatud piinliku hoolega iga üksiku lambi juures, nii et nad on täiesti võrdsed, olgu siis valmistatud vahelduv- või alalis-vahelduvvoolule. Samuti on kõik uued Philips raadiolambid varustatud mahtuvusvaba „P“-sokliga.

Täiendatud oktood	AK. 2. — patareidele	KK. 2.
HF. pentood-selektood	AF. 3. — alalis/vahelduvvoolule	CF. 3.
HF. pentood	AF. 7. — " "	CF. 7.
Duo-diood	AB. 2. — " "	CB. 2.
Heksood	AH. 1. — " "	CH. 1.
Triood	AC. 2. — " "	CC. 2.
Duo-diood-triood	ABC. 1. — " "	CBC. 1.
Duo-diood-triood	KBC. 1. — patareidele	
9-watt lõpp-pentood	AL. 1. — otseküttega	
9-watt lõpp-pentood	AL. 2. — kaudse küttega	
Alaldajalamp	AZ. 1. — otseküttega	

PHILIPS-MINIWATT

125-kordselt kontrollitud

Berlin 356,7 / 841 / 100	Hamburg 331,9 / 904 / 100	Stuttgart 522,6 / 574 / 100
7.30—9.00 muusika	7.30—8.00 ja 8.10—9.00 muusika	7.30—9.00 muusika
17.00—19.00 ülekanne Kölnist	17.00—19.00 ülekanne Kölnist	17.00—19.00 ülekanne Kölnist
19.00—19.15 sport	20.00—21.00 orkester, laul, klaver. Kavas: Ziehrer, Kröger, Blon, Cowler, Brase, Chopin, Schebeck, Winkler jt.	20.15—21.00 W. Wende tantsukapell
20.00—20.40 ülekanne Stuttgardist	21.10—23.00 kirju õhtu	21.10—23.00 kirju õhtu
21.10—23.00 ülekanne Kölnist	23.25 muusikaline vahemäng	23.30 ülekanne Leipzigit
23.20—2.00 lõbus nädalalõpu eeskava. Orkester, koor, kitarr, bandeon, sopran	24.00—2.00 tantsumuusika	1.00—3.00 öömuusika. I. Kammermuusika. Dvořak: Dumki-trio. Brahms: Trio H-duur, op. 8. II. Orelimuusika
Königsberg 291,0 / 1031 / 100	Köln 455,9 / 658 / 100	Leipzig 382,2 / 785 / 120
7.30—9.00 muusika	7.30—9.00 muusika	7.30—9.00 muusika
17.00—19.00 ülekanne Kölnist	17.00—19.00 „Lõbus laupäeva pärastlõuna“.	17.00—19.00 ülekanne Kölnist
19.20—19.45 orelimuusika	Orkester, lauljad, „3 lõbusat selli“ ja nende „Laterna magica“	19.45—20.35 laule
23.40—1.00 ülekanne Leipzigit	20.00—20.50 kammermuusika. Boccherini: Keelpillikvartett A-duur, op. 33 nr. 6. Verdi: Keelpillikvartett e-moll	21.10—23.10 lõbus õhtu
Breslau 315,8 / 950 / 100	21.10—23.00 orkester ja solistid	23.30—1.00 orkester
6.00—7.00 ja 7.30—9.00 muusika	24.00—1.00 ülekanne Leipzigit	München 405,4 / 740 / 100
17.00—19.00 ülekanne Kölnist		7.30—9.00 muusika
20.15—20.45 Brahmsi laule		17.00—19.00 ülekanne Kölnist
21.10—23.00 „Meie sõidame maale“. 2 lõbusat tundi. Orkester, tantsukapell, šrammel, koor, solistid		19.30—19.50 Westermann: Sonata viiulile ja klaverile G-duur, op. 14
23.30—1.00 tantsumuusika		20.05—21.00 ülekanne Stuttgardist
		23.30 vahe-eeskava
		24.00—1.00 tantsuorkester

RINGHÄÄLINGUST KAUGES ISLANDIS

Island asub kaugel põhjas, eraldatuna muust maailmast. Juba selles mõttes, et tema nime kuuleme küll üsna tihti, kuid maa enda kohta on meil teateid võrdlemisi vähe. Teame küll, et Islandi nimi tihti, kui mitte igapäev, esineb ilmateadetes, kuuleme, et mingi kõrg- või madalrõhkkond on ankrus või hakanud nihkuma Islandilt ja ähvardab vallutada kogu Euroopat. Samuti tunneme Islandi heeringaid, — leheteaded pajatavad iga suve meile, et ka Eesti heeringalaevastik oma iga-aastased püügid sooritab kuski Põhjamere sopis, kaugel „Islandi vetes“.

Aga ega Island seepärast hoopis Jumala hüljatud koht olegi, — tema looduse omapära ja võlu on võimata võrrelda nii mõnegi teise maa kuulsusega.

Mägise, vulkaanilise algupäraga saarena on Island küllalt suur, pikkusega 250 ja laiusega kuni 150 miili. Kui iseseisev kuningriik kuulub ta ühte Taaniga ainult selle poolest, et mõlemal on ühine riigipea. Umbes veerand saare 120.000 elanikust asub pealinnas Reykjavikis; maa teises suuremas linnas Akureyris on elanikke ainult 4000. Üheks islandlaste iseloomustuseks võib märkida seda, et nad vanade vikingite järeltulijatena on skandinaavlastega võrreldes üsna puhtal kujul säilitanud oma esiisade keele.

Islandi saar on asustatud ainult rannikul ja orgudes piki fjordide kaldaid. Pikad talveööd ja nende vastandina kuni 24 tundi kestvad suvepäevad annavad Islandile põhjamaa tüübilise võlu. Kuigi maastik saarel on mägine ja pind suurema osa aastast kaetud lumega, on viimastel aegadel ka Islandile tungiva autoliiklemise hõlbustamiseks ehitatud palju uusi teid. Ja mootorsõidukite arv Islandil ulatub praegu kuni poolteise tuhandeni.

Enamikus on islandlased elukutselt kas kalamehed või lambakasvatavad. Kuna põhjamaa karedas kliimas saare elanike töö ja tegevus on enam kui mujal sõltuv ilmastikuoludest, siis omavad meteoroloogilised teated islandlasele erilise väärtuse. Selleks on iga vähemgi islandi kalapaat varustatud ka raadioaparaadiga. Inimasulate hõreduse tõttu

saarel tuleb ringhäälingul seekõrval hoolitseda ka üksildustunde peletamise eest. Islandlane on ka suur lauluarmastaja ja seepärast esineb ringhäälingu kavades rohkesti laulu. Ka pakub saatja kõnesid mitmesugustel hariduslikel teemadel, tavaliselt pooltunnise kestvusega. Islandi 1442-meetrilise lainepikkusega saatja, mis 1930. a. püstitati Reykjaviki lähedale, peab siiski suurema osa oma saatekavadest pühendama informatsioonile ilmastiku- ja laevasõiduoludest, sest seda vajab kuulajaskond eelkõige. Ringhäälingu kuulajate arv Islandil ulatub praegu üle kümne tuhande.

Kuna põhjamaa tormid saarel niigi kipuvad segama ringhäälingu kuuldavust, siis tehniliste häirete segava mõju vältimiseks maksma pandud seaduste täitmisele saarel pannakse suurt rõhku. Islandlastel õnnestub seepärast tihti kuulda isegi Rohja-Ameerika saatjaid.

RAADIO TÜRGIS IGASSE KÜLLA

Istanbulist teatatakse, et Türki valitsus on töötanud välja ja paneb maksma seaduse-eelnõu, mis näeb ette iga Türki küla varustamise vähemalt ühe raadiovastuvõtjaga. Kulude katmiseks tuleb tarbekorral appi valitsus.

MAAKAART SKAALA ASEMEL

Pariisi viimasel raadionäitusel oli pandud välja vastuvõtja, mis tävalise laineteskaala asemel omas maa-kaardi, millel märgitud kõik tähtsamad Euroopa saatjad. Selleks, et kuulda soovitud saatjat, tarvitset ainult pista stekker vastavasse puksi.

Ins. R. NEUDORFI

Raadio käsiraamat

avab raadioharrastajale kõik raadiosaladused
320 lhk., hind **Kr. 2.—**
(koos saatetekuludega)

Saadaval ajakirja „**RAADIO**“ talitusest
TALLINN, Narva mnt. 27

RINGHÄÄLINGU SAATEKAVAST

UUSI HUUVITAVAIU LOENGUSARJU RINGHÄÄLINGUS

Ringhäälingus algab lähemal ajal kolm uut loengusarja, mis töötavad saada väga huvitavad.

Käesoleval kuul täitub teatavasti 30 aastat 1905. a. liikumisest. Sel puhul on Riigi Ringhääling võtnud oma saatekavasse neli 1905. a. sündmusi valgustavat loengut, mis peab ajaloolane V. Juhandi. Loengud on alates 15. skp. igal teisipäeval. Loengute teemadeks on: 1. 1905. a. liikumise eeldused Eestis ja Venes; 2. 1905. a. liikumise käik Eestis kuni oktoobrikuuni; 3. 1905. a. lõppjark Eestis ning 4. 1905. a. liikumise likvideerimine ja tagajärjed Eestis.

4. novembril algab esmaspäeviti eriti huvitotav loengusari eesti muinaskultuurist. Loengutega esinevad selles sarjas Eesti Rahvaluule Arhiivi juhataja dr. O. Loo rits, Eesti Rahva Muuseumi juhataja F. Linnus (Leinbock), Eesti Kultuuriloolise Arhiivi juhataja pr. Kleis, mag. G. Ränk, mag. E. Laidj. t. Üksikutest teemadest olgu nimetatud: Eestlased vanemate ajalooliste allikate valgustusel; Meie kultuuri vanusest; Muinaseesti kultuurivapp; Vanaeesti söögisedel; Muinas-Eesti unarusse jäänud põhiseadusest; Milles ilmneb rahvuslik omapära jne.

1. novembril algab reedeti kolmandana loengusari tervishoiust, mille korraldab Eesti Tervishoiu Muuseum.

RAVELI HELINDEID

Ringhäälingus 14. okt. kell 22.00

Ravel, prantsuse tänapäeva tähtsam helilooja, on saanud oma muusikalise hariduse, nagu suurem osa prantsuse heliloojaid, Pariisi konservatooriumis. Juba ta esimesed teosed, mis ta kirjutas 20-aastasena, avaldavad suurt individuaalsust ja algupära ning need omadused ilmnevad ka kõigi teiste tööde juures. Ta on kirjutanud palju klaverisoolosid, kammermuusikat ja orkestritöid. Viimaste hulgast on eriti populaarne „Le valse“. See teos on kirjutatud balleti jaoks, kuid algusest peale on ta püsinud sümfooniakontsertide kavades. Praegu ei möödu Pariisis nädalatki, kus seda teost ei mangitaks ja ta edu, mis oli suur juba esiettekan del, poe lakanud kasvamast. Valsi muusikaline sisu on järgmine:

Pärast sumbutatud basside värinat, mille foonil kerkivad esimesed kutsed tantsule, järgneb pikk ahel valsse, mis oma mitmekesiduses ilmutavad kõiki Viini valsi nuansse. Siis algab crescendo, mis kogub esitatud motiivid, neid rütmiliselt varieerib, segab ja murrab, kuni lõpeb ägedas strettas. Selle helindi mõju on peadpöör itav. Ta sugereerib kuulajaisse fataalse painajalikkuse: peab keerlema sihita, puhkuset, abita...

Samas kontserdis tuleb viiulisoolona ettekandele helind „Tzigane“, mis on öieti rapsodia viiulile; kirjutatud a. 1924. Mainitud teose viiulipartii kujundamises on Ravel osanud viimistletult ja kokkuvõetult kasutada ning arendada kõiki ehtsa mustlaspääliku harjumusi ja tuttavaid ettekandeviise ning võtteid. Selle tõttu nimetatud helin, iseandast võrdlemisi lühike, on ülimal määral tänulik ja virtuooslik. Ja kuuldes seda veel säärase virtuoosi, nagu Yehudi Menuhini ettekandes on see tõeliseks maiuspalaks igale (ka nõudlikumale) muusikasõbrale.

FAUST

Gounod ooper 5 vaatuses. Ringhäälingus neljapäeval kell 20.40.

Lühike sisukokkuvõte: Faust tahab teha lõpu oma elule. Mefisto aga nõiub parajal silmapilgul Fausti silmi ette pildi kaunist Margareetest ning nägemusest võlutuna Faust sõlmib Mefistoga lepingu, mille järele Mefisto peab tõsisele, raskemeelsele õpetlasele andma tagasi nooruse ja ta siis noorendatuna juhtima Margareete juurde. Kallihinnalised kingitused, naabriproua Marta mõju ja kuratlikud osavused aitavad kaasa võrgutajal viia eksiteele süütut Margareetet, kelle vend Valentin on läinud sõjaväljale. Valentin tuleb koju, et saada teada oma õe häbist ja langeda duellis Faustiga, keda abistab Mefisto. Faustist mahajäetuna nõrkeb Margareete, kes on tapnud oma lapse, südametunnistusepiinades. Valpurgi õõ uimas meenub Faustile ta armastatu, kes samal ajal piineldes ootab vanglas oma hukkamist. Faust läheb vanglasse, et õnnetut päästa, aga see pole nõus põgenema Mefisto kaasabiga. Margareete sureb, kuid ta hing on päästetud.

Saint-Saënsi 100. sünnipäeva mälestuskontsert 13. okt. kell 20.10

Prantsuse kuulsamaid ja popularsemaid heliloojaid on Camille Saint-Saëns, kelle sünnimisest käesoleval aastal sai täis 100 aastat (Saint-Saëns sündis 1835, suri 1922). Selle mälestuseks korraldataksegi pühapäevane kontsert ringhäälingus.

Saint-Saëns oli imelaps. Juba 10-aastasena esines ta esimese avaliku kontserdiga klaveril. 13-aastasena astus ta Pariisi konservatooriumi, mille lõpetas 17-aastasena. Töötades organistina Pariisi kirikutes tegeles ta usinasti komponeerimisega ning tegi pianistina laiaulatuslikke ringreise neljas maailmajaos. Pealeselle tegeles Saint-Saëns veel ajakirjanduse alal, selgitades prantsuse muusikat ja soodustades selle arengut. Prantsuse muusikaliteratuuri on ta rikastanud rohkearvulise tööde koguga. Peale üldtuntud ooperi „Samson ja Dalila“ on tema töödest tuntumad terve rida sümfoonilisi poeme, mis ta kirjutas Fr. Liszti eeskujul, nagu: „Surmatants“, „Herkulese noorus“, „Omphale vokk“. Viimased kaks on ka pühapäevase kontserdi kavas.

Sümfoonilise poemi „Omphale vokk“ sisu (kreeka mütoloogia ainetel) on järgmine: Veresüü pärast mõistis Delphi oraakel Herkulest end kolmeks aastaks müüma orjusse. Selle tõttu sattus Herkules Lydia kuninganna Omphale juurde, kus ta naiste ruumides pidi naisrütis ketrama, kuna Omphale end ehtis ta lõvinaha ja nuiaga.

Saint-Saënsi sümfooniline luuletus jutustab kuulsast kangelasest vokirattal (komponist lubab endale seda anakronism. seepärast, et vokile omane vürin muusikalisel oli paremini kasutatav kui tolelaegne ketruspool), kuidas Herkulesele tema kohatu tegevuse kes-

Kui Teie soovite, et raadiovastuvõtja ikka jälle valmistab Teile rõõmu, siis valige RET raadio-tehase uudistüpe.

tusel tärkasid kahetsusmõtted ja igatsus uute kuulsate tegude järele.

Kõige tähtsam töö Saint-Saënsi loomingus on ta 3. sümfoonia c-moll (üldse on ta kirjutanud 5 sümfoonia), mille kohta komponist ise ütleb, et ta on selles sumroomias andnud kõik, mida ta on üldse suutnud. Nimetatud sümfoonia on kirjutatud Liszti mälestuseks. Ettekandes on kaastegevad peale orkestri veel klaver ja orel. Sümfoonia algab väikese sissejuhatusega. Siis kõlab rahutu meeleolu väljendusena kaeblik motiiv üha kasvavana, millele järgneb ilus rahustav viis, mis lohutuse viib raskuste võitmisele ning orelil esiletulek ilmutab kõrgema olendi rahustavat kõnelemist. Orelil esile toodud rahu rikutakse aga jälle dissonantsiliste akordidega, märgiks, et lõplik rahu ja sellega koos ka võit alles saavutamata. Siis korduvalt, kasvavad, arenevad ja varieeruvad uuesti alguse rahutud motiivid, kuni sümfoonia kõlavad jällegi orelil rahustavad, lohutatavad helid, millele nüüd järgneb sümfoonia finaali — rõõmsana ja juubeldavana saavutatud õnnest ja võidust.

RAADIONÄITUS LÄHENEB

VII Eesti raadionäitus Tallinnas 25.—30. oktoobrini

Elmiste aastate eeskujul korraldatakse meil ka tänava raadionäitus, kus asjahuvilistel on võimalus tutvuda uute saavutustega raadiotehnika alal.

Tänavune, VII Eesti raadionäitus korraldatakse Tallinnas Börsisaalides 25.—30. oktoobrini. Kuna meil huvi raadio vastu tänava on erakordselt suur ja ka majandusolud muutunud lahedamaks, saab tänavune raadionäitus väljapanekute poolest rikkalikum kui ükski varem korraldatuist. Raadionäitusel esinevad kõik meie suuremad raadiotööstused ja -ärid. Nii saame näitusel täielise ülevaate nii kodumaal valmistatavatest kui ka Euroopa ja Ameerika parematest aparaatidest.

Muuseas korraldab ka Riigi Ringhääling näituselt rea ülekandeid.

RINGHÄÄLINGU TEGEVUS AVARDUB

Ringhäälingu tuleva aasta eelarve 260.000 krooni. — Eelarve 60.000 krooni suurem tänavusest algeelarvest. — Tallinn-Lasnamäe suursaatja tööle ka hommikuti.

Riigi Ringhäälingu nõukogu võttis vastu Riigi Ringhäälingu tuleva aasta eelarve, mis nüüd esitatakse kinnitamiseks vabariigi valitsusele ja hakkab maksma 1. jaanuarist 1936. Eelarve on tasakaalus 260.000 kroonil ja seega 60.000 krooni suurem tänavusest algeelarvest, mis oli 200.000 kr. Uut eelarvet oli võimalik suurendada kuulajate arvu jõudsa kasvamise tõttu. Kõik enamlaekuvad summad antakse ringhäälingu tegevuse laiendamiseks ja süvendamiseks. Puhaskasu on eelarves nähtud ette ainult 285 kr.

Ringhäälingu tulude osas moodustavad valdava summa sissetulekud abonentmaksudest — 257.000 kr., millele lisandub ainult 3000 kr. reklaami arvel. Ringhääling on kuulajate soovidele vastu tulles oma reklaamteateid järjest enam surunud kokku ja kavatseb need tulevikus likvideerida hoopis.

Ringhäälingu tuludest neelavad lõviosa Tallinna saatja ning studio tehnilised kulud — 104.000 kr., mis on 20.000 kr. võrd rohkem kui käesoleval aastal. Selles summas on 30.000 kr. tehnilise personali palkadeks, elektrivoolu kuludeks 24.700 kr. — ka märksa rohkem, kui tänava, sest tuleval aastal hakatakse ka hommikust saatekava kandma üle Lasnamäe saatja kudu — tehnilise eksploatatsiooni kuludeks 12.000 kr., tehnilisteks täiendusteks 6000 kr. ja eeltööde tegemiseks uue saatja ning studiohoone ehitamisele 2000 kr.

Tartu abisaatja kuludeks on eelarves nähtud ette 21.600 kr., mis on 1.200 kr. rohkem kui tänava.

Saatekava osas tõusevad kulud 85.000 kroonile, mis on 6.000 kr. võrd suuremad kui tänava. Sellest summast läheb orkestrimuusikaks 47.000 kr. — 40.000 kr. orkestri ülalpidamiseks ja 7.000 kr. sümfoonia- ning

rahvakontsertide korraldamiseks koos „Estoniaga“. Loengutele ja tundidele on eelarves nähtud ette 7.000 kr., nootidele ja heliplaatidele 6.000 kr., solistidele 5.000 kr., väliskontsertide ülekandmisele 4.600 kr., püüvauudistele 4.000 kr., kuuldemängudele 3.000 kr., autoritasudele 2.000 kr., lastetundidele 1.000 kr. jne.

Palkadeks juhatusel, arstiabiks ja majanduslikeks kuludeks on võetud eelarvesse 48.700 kr. Selle summa hulgas on ms. 6.000 kr. tehniliste häirete kõrvaldamise seadete muretsemiseks ja 4.000 kr. ringhäälingu-propagandaks, millest makstakse ergutustasu uute abonentide hankijale, toetusi demonstratsioonide korraldamiseks jne. Jaama tehnilise sisseade amortisatsiooniks on eelarvesse võetud 27.000 krooni.

Praegu on Ringhäälingul koostamisel uue saatja, studiohoone ja oma elektrijõujaama ehituseelarve, mis valmib selle kuu lõpul.

Nagu me sellest ülevaatest näeme, areneb Riigi Ringhäälingu tegevus järjekindlalt edu suunas ja kui rahva huvi ringhäälingu vastu ning koos sellega kuulajate arv kasvab praeguses tempos, võime loota, et me lähemate aastate jooksul suudame oma ringhäälingu viia kõigiti nõuetele vastavale kõrgusele.

N. M. K. Ü. RAADIOAMATÖÖRI-KURSUSED

Tallinna NMKÜ, kes seni on korraldanud hulk kursusi raadioasjanduse alal, korraldab erikursuse raadioamatööridele raadioamatööri kutsetunnistuse saamiseks.

Kursus algab esmaspäeval, 14. oktoobril kell 7 õhtul NMKÜ ruumes, Lai tän. 1.

Marconi raadiolambid on maailma kuulsamaid ja paremaid. Esindaja Raadio-Kooperatiiv Tallinnas, Tartus ja Pärnus.

Raadio-osi suures valikus soodsate hindadega ostate Raadio-Kooperatiivi kauplustes Tallinn, Tartu, Pärnu.

MAAILMA NOORUS LAULAB

400 saatjat levitab laste maailmakontserti

Nagu juba varem lühidalt teatasime, teostub 27. oktoobril raadiomaailmas ennekuulmatu üritus, — ülemaailmse ulatusega saatekavas „Noorus laulab üle piiride“ ühenduvad korraga mitte vähem kui 400 ringhäälingut mitmesugustes erimaades. Üksikasjadest on nüüd selgunud, et programmist võtavad osa kõigil mandritel kuni 30 rahvust, mispuhul iga 3½ minuti kestel, millest peab jätkuma esinemiseks üksikule maale, vastava maa noortegrupp kannab ette oma kodumaa kaks kõige iseloomustavamamat laulu. Üritus, olles suurettevõtteks eriti tehnilisest küljest, otsustati viimasel ringhäälingu maailmakonverentsil ja tema tehniline korraldamine on antud Saksa ringhäälingu kui mõtte algataja hooleks.

Ringhäälingukaablite kaudu kõik programmi üksik-osa esiteks ühtivad Berliinis, kust nad siis juhitakse jälle laiali üksikutesse saatjatesse. See kaabli võrk on ühenduses ka Saksa sisemaa ja Inglise asumaade lühilainesaatjatega, mis läbi moodustub sild programmi edasiandmiseks väljaspoole Euroopat, — Jaapanisse, Siiani, Põhja- ja Lõuna-Ameerikasse jne. Üksnes Ühendriikides antakse kava edasi üle maa enam kui 200 saatja kaudu.

Ettepaneku võtta osa sellest maailmasaatest sai ka Eesti ringhääling. Riigi Ringhäälingu juhatus aga asus seisukohale, et meil on enne vaja kogemusi kaugelekannete alal, mis meil senini püsinud sõõdis. Alles siis võib minna kaasa ülekannetega ülemaailmlises ulatuses. Kõigepealt on vaja kogemusi kaabliühendusega Lääne-

Euroopasse, mis seni täiesti puudunud. Esimese võimaluse pakub siin novembrikuul korraldatav Euroopa-kontsert Balti riikidest.

HUBERT ANTON VALISMAALE ÖPPIMA JA ESINEMA.

Viulistikunstnik Hubert Anton, Riigi Ringhäälingu orkestri liige ja Viini ning Varssavi rahvusvaheliste viuldajate võistluste laureaat, sõidab novembri alul kultuurkapitali stipendiaadina pooleks aastaks Pariisi edasiõppima. Teel Pariisi Riigi Ringhääling korraldab H. Antonile esinemise Riia, Kaunase ja Berliini ringhäälingus. Pealeselle avaneb H. Antonil kuuldavasti võimalus ka esineda avaliku kontserdiga Varssavis.

ULTRALÜHILAINED TULETÖRJE ABISTAJATENA

Viini tuletõrje on alustanud kõigi oma tuletõrjeautode varustamist saatjatega ja vastuvõtjatega ultralühilainetel, et oleks võimalik luua pidevat ühendust tuletõrjedepooga igast tuleõnnetusekohast. Asjastel ma nõvritel kasutati ultralühilainetel saatmiseks vajaliku vahejaamana, mis asuks võimalikult kõrgel, kuulsat Viini Stefanitorni. Ultralühilainete valimine tuletõrjeriinghäälingus kasutamiseks osutus tarviliseks seepärast, et varemadel katsetel tarvitatud pikemaid laineid tuli saata pikema antenni abil, mis ei mahtunud tuletõrjeautodele ja oli seega ebapraktiline. Nüüd, tarvitanes lainepikkusena vaid 5 meetrit, võib antenni pikkuseks võtta ainult 3 meetrit.

Nende arvukate paremuste hulgas, mida raadio tarvituselevõtt tuletõrjetöös annab, võib mainida eeskätt seda, et nüüd ilma muude täiendavate seadeteta on võimalik küsida abi keskkohast õnnetuskohale; samuti on nüüd ka hõlbus peatada ja kutsuda tagasi tuletõrjet siis, kui ta juba on sõitnud kuidagi ekslikult välja.

Lugeja küsib

1) Missugustel juhtudel kasutada „Cossor“-kõrgesageduslampe 210HL ja 210HF?

2) Kas on võimalik kasutada 210HL nõitraliseerimata lülituses?

„Raadio“ lugeja J. K.

„Cossor“-lambid 210HL ja 210HF on lihtsad trioodid kõrgesageduskõvenduseks ja nende õige koht on nõitrodüüni kõrgesagedusastmes. Enne nõitraliseerimise põhimõtte leiutamist kasutati selliseid lampe ka nõitraliseerimata lülitustes, ent tänapäeval, mil isegi varivõrelamp pole enam tippsaavutis, meie ei soovita minna tagasi nii kaugele minevikku. Mainitud lampide erinevus seisab nende sisetakistustes, millele vastavalt tuleb valida k.-s.-transformaatori ülekanne (arvutamine vt. D. Neudorf, „Raadio käsiraamat“). Peale selle omab 210HF suurema tõusu ja võimaldab seega suuremat kõvendust.

1) Millist väljumistransformaatorit kasutada D. Neudorfi ehituskirjelduse järel („Raadio“ nr. 113, 114) ehitatud dünaamilise valjuhääldaja juures? Lõpplambina on kasutatud ameerika lampi 2A5.

2) Millised on vastava transformaatori andmed isehitamiseks?

3) Kas valida tuumtüüp (kaheharulised plekid) või manteltüüp (kolmeharulised plekid)?

4) Kas on tarviline muuta keerdude-arvu võnkepoolil ja kuidas seda teha?

5) Mida teha, et tõsta magneti tugevust valjuhääldajas?

A. E. K., Tartu.

Kuna meil puuduvad andmed mainitud valjuhääldaja võnkepooli impedantsi (vahelduvvoolu-takistuse)

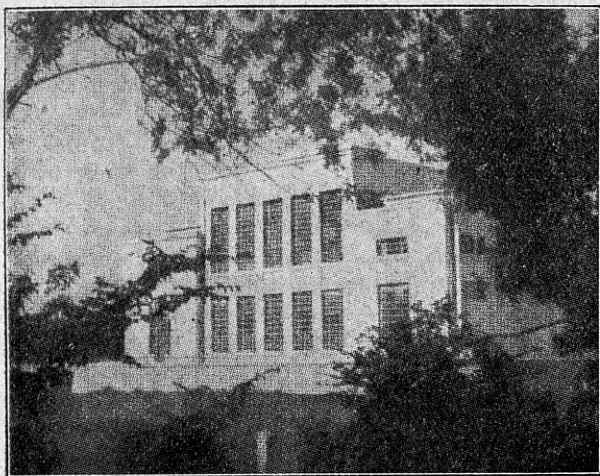
kohta, siis ei saa Teile anda ka andmeid sobiva väljumistransformaatori kohta. Soovitame valida transformaatori, mille primäär- või sekundäärmähis (või isegi mõlemad) on harunditega ning valida õige ülekanne lihtsalt proovides. Transformaatori valikul tuleb panna tähele, et selle raudsüdamik oleks küllaldaselt suur, vastavalt 2A5 võimsusele.

Väljumistransformaatori isehitamist me ei soovita, kui aga soovite seda tingimata teha, siis võite arvutamise kohta leida andmeid „Raadios“ nr. 99, 100 ja 101. Plekid tulevad valida manteltüübilised (kolmeharulised).

Kui transformaator on harunditeta, siis on loomulikult võimalik kohandada ka, muutes võnkepooli keerdudearvu ja proovides. Selleks keritakse võnkepoolile nii palju kerde, kui seda lubab õhupilu. Siis proovitakse, keritakse maha ja proovitakse uuesti, kas ülekanne puhtus ja kasukraad on halvenenud või paranenud. On see halvenenud, siis tuleb kerida juurde, paranemise puhul maha jne.

Magneti tugevust on võimalik tõsta, suurendades voolutugevust (eeldusel, et traadi ristlõige seda lubab) või suurendades ergutusmähise keerdudearvu. Magnet võib olla ka nõrk, kui rauapinnad pole küllalt hästi pasitud kokku ja nende vahel on õhuvahe suur.

Rõõm uks igas kodus on RET raadiotehase uudisvastuvõtjad.

Nizza ringhäälingu saatehoone La Brague'is.

RINGHÄÄLINGUHELID KAUNIST NIZZAST

Mõned ringhäälingu-maailmarändurid on viimasel ajal vististi lainel 253,2 m juba kuulnud mingit uut prantsuse saatjat — muidugi, kui nad omavad küllalt tundliku aparadi, — mille nime ei leidu ühegi vastuvõtja skaalal. See on uus Nizza saatja — Nice-la-Brague.

Asjata oleks meil tavaliselt maakaardilt otsida väikest kaluriküla La Brague, mis asetseb Cap d'Antibes'i ja Nizza vahel Côte d'Azuri ääres. Nüüd on see väike külake uue suursaatja läbi võitnud üleeuroopalise kuulsuse.

Uus saatja vastab kõigile tänapäeva nõuetele, — ta omab isegi lähifadingu-vaba ühemastilise antenni. Saatehoones endas on muuseas nähtud ette ka väike saateruum, et saateid oleks tarbekorral võimalik korraldada ka koha pealt. Páris stuudioruumid on aga Nizzas Place Grimaldil.

Nice-la-Brague'i saatja algas oma katsesaateid võimsusega 30 kW, kuna ta normaalseks võimsuseks on nähtud ette 60 kW. Saatja hakkab korrapäraselt tööle detsembrikuus.

TULEKAHJU-ALARM RAADIO KAUDU

Raadio politseiautodes on juba käsitusel Ühendriikides ja Prantsusmaal. Nüüd lisandub sellele uudis, et ühes Prantsuse provintsilinnas, Asnières'is vabatahtlikule tuletõrjele teatab tulekahjust mitte enam häirekell, vaid raadio. Kellalöömine tõi vanasti kokku ka hulga uudishimulikke, kelle juuresolek tihti segas kustutustöid. Nüüd Asnières'i linnavalitsus laskis ehitada väikese lühilainesaatja, mis tuletõrjajate korterites tulekahju korral paneb helisema elektrikella.

**Tutvuge RET-raadiotehase uudisvastuvõtjatega
Raadio-Kooperatiivi kauplustes, Tallinnas, Tartus ja Pärnus.**

UNGARI RINGHÄÄLINGU 10-A. JUUBEL

Ungari ringhäälingus on praegu käimas suurejoonelised ettevalmistused pidustusteks 1. detsembril, mis märgivad Ungari ringhäälingu 10-a. juubelit.

Tõsi, teatav ringhäälingule sarnanev süsteem traadi teel, mis oli esimesi selletaolisi maailmas, loodi Ungaris juba 1894. a. Ent ringhäälingule tema praegusel kujul pandi alus alles 1925. aastal. Alul, 1925. a. detsembris, oli kuulajaid Ungari ringhäälingul 17.000. Kuulajate arv kasvas kiiresti, kuni see 1930. a. ulatus juba 308.000-le. Siis aga kasv muutus aeglaseks. Selles järsus muutuses oli eeskätt süüdi ülemaailmne majanduskriis. Maamees pole Ungaris nüüd tihti enam suuteline tasuma 2.40 pengöt (umbes 5.50 kr.) kuus, mis on nähtud ette raadiomaksuna. Ja kuigi ta suudaks seda, paljudes kohtades oleks raadiokuulamine siiski raskendatud, sest elekter pole Ungaris maal veel kuigi suurel määral levinud. Ka püsib Ungaris „raadiojäneseid“.

Mis puutub Ungari saatjatesse, siis neid võib hinnata kõigiti oma ülesannete kõrgusel seisvateks. Senisele Budapesti saatjale tuli 1. a. detsembris lisaks veel teine, 20-kW võimsusega saatja, mis töötab laine pikkusel 834,5 m. Budapesti vana saatja võib ühtlasi uhkustada oma antenniga, mis on kõrgemaid Euroopas.

Kuna suur protsent ungarlasi elab väljaspool kodumaa piire, paljud nendest ka teistes maailmajagudes, siis ühendusepidamiseks nendega ehitati selle aasta alul Ungari kaks lühilainesaatjat, HAS (19,52 m) ja HAT (32,88 m). Need on tegevuses öösi ja päevapäevadel.

Oma 10-a. juubeli puhul korraldab Ungari ringhäälinguselts rea võistlusi helikunsti, luule, draama jne. alal. Nendega loodetakse hankida uut materjali saatekavadesse. Auhinnatud tööd esitatakse juubelinädalal detsembri alul.

Läinud aastal hakkas Ungari ringhääling jagama auhindu ka kuulajatele. Ergutuseks ringhäälingu kuulajate arvu tõstmise tagamõttel vabastati kõik uued kuulajad, kes tulid juurde ajavahemikus 1. juulist kuni 24. septembrini, raadiomaksust. Lisaks loositi nende vahel kuni 3000 mitmesugust võitu majatarvete, ehteasjade jne. näol. Samasugused võistlused korraldati ka k. a. suvel, kusjuures iga uus kuulaja võis võita kas või toatäie mööblit või mootorratta.

RAADIOKONTSERT SAHAARA SÜDAMES

Neil päevil jõudis uurimismatkalt Sahaara kõrves tagasi Alžiiri prantsuse kapten Coche, kes ühes saatjaskonnaga oli rännanud läbi seni vähetuntud Hoggari ja Koudia kiltmaad Sahaaras. Muuhulgas oli Coche esimese valgena vallutanud ka kõrveelanike silmis paha kuulsusega El-Djenouni (pahareti-mäe) tipu.

Kuna Coche muu varustuse hulgas omas ka raadioaparadi, oli õhtuks mäe tipule jõudnult ta esimeseks mureks vabal puhkehetkel kuulata ringhäälingusaateid Londonist ja Pariisist. Järgmisel hommikul, kui Coche'i karavaan lahkus mäelt, puutusid prantslased all orus kokku ühe pärismaalaste rändava suguharuga, kellele külalised muuseas pakkusid ringhäälingu-kontserti. Olles kuulanud innukalt juba tüki aega, said kõrveelanikud juhuslikult teada, et külalised parajasti tulevad „pahareti-mäelt“ ja kohe põgenes kogu suguharu kabuhirmus.

PISARATES ON RAHA

Üks haruldasemaid elukutseid maailmas on miss Sally Belle Cox'il, kes on ametis NBC ringhäälingus Ühendriikides. Miss Cox, kes kunagi oli töötanud ühes Clevelandi vaeslaste varjupaigas, esineb praegu eriteadlasena laste nutu jäljendamises ning tema andi kasutatakse igas programmis, kus on tarvis anda lapse nuttu. Ühendriikide radioajakirja „Radio News'i“ teatel „miss Cox on kindel enda võimes täpselt jäljendada iga lapse nuttu ja kisa“ ning ta tuleb sellega toime niivõrd hästi, et teda tihti palgatakse esinema laste asemel. Ise ta olevat aga üsna meeldiva välimusega 22-aastane näitsik, kellest kuidagi ei võivat uskuda, et tal oleks nutt varaks. Igatahes miss Cox ei nuta asjata.

„VANA RAUD“

Vanim antennimast Ungaris seisab Csepelis. See on raadiomastide veteran ning oli aastaid trull ja õiglaselt täitnud oma kohut. Siis aga kasvasid maast üles moodsad, suured kolleegid ja tõstsid valjult häält. Vana saatja pandi seisma, ta pidi vaikima ja tema jaoks ei leitud enam mingit ülesannet — ta pidi surema. Ja ta suri heroiliselt, nagu seda võib teha ainult üks raadiomast. Ühel ilusal hommikul vabastati pingutustraadid, värin läbistas väsinud masti, sellele järgnes vaarumine ja siis kaldus ta küljele, murdus raksudes keskelt pooleks ja langes kokku.

„OTSITAKSE PÄRIJAJD“

Aegajalt läbistavad ajalehti kõiki köitvad sõnumid, milles kohtud või advokaadid otsivad tundmatuid pärijaid. Ja nii mõnigi unistaja meenutab siis „Ameerika onu“, otsib oma paberites ja dokumentides, mõtleb ja loodab. Rahakapis lasub mõni „hiigel“-pärandus ja ootab õnnelikke, kes on teadmata kadunud või leidmata. Rootsis paistab peremeheta varanduste arv olevat eriti suur — Rootsi ringhääling seadis alles hiljuti sisse reeglipärase lühisaate, milles üks kord nädalas otsitakse pärijaid. Senini olevat ümmarguselt 50-est juhust 17 lahendatud rahuldavalt. Kindlasti kuuluvad säärased teated saadete hulka, mida kuulatakse-jälgitakse suurima põnevusega.

RINGHÄÄLING PIMEDATELE

Eestis, Tšehhoslovakkias, Taanis, Saksamaal, Ungaris, Portugalis, Rootsis ja Helveetsias on pimedad vabastatud ringhäälingumaksust. Sama soodustus on pimedatel ka mitmel Inglise asumaal. Inglismaal ja Saksas on paljudele pimedatele muretsetud ka tasuta vastuvõtjad. Ja Briti ringhäälingu nädalakavad trükitakse muuseumis ka pimedatekirjas.

Väljaandja: Üleriiklik Eesti Raadioühing

Tegevtoimetaja: Karl Kesa

Vastutav toimetaja: L. Ojaveski

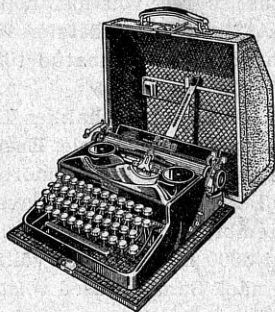
Kirjuta

Erika'l

ja sa saavutad edu!

Müük järelmaksuga
Kr. SAAR ja Ko.

Tallinn, Viru 3; Tartu, Raekoja 2

Nukutööstus ja kliinik „LIA“

Uus tän. 7, Tallinn

— Nukkude asjatundlik parandus —

Kõige täielikum ja vanem riideäri

E. PISAREV, Tallinnas

mis asub S. Tartu mnt. 1

soovib suures valikus odavate hindadega kodumaa ja välismaa riidekaupu nagu „Crepe-de-Chin“, siidi, villaseid kleidiriideid, Narva kalevivabriku palitu-, mantli- ja ülikonnariideid. Kõiki sorti pleekimata ja valget pesuriidet — 1. sorti „Pääsukese“ kangalõimi. Hästi vateeritud tekke ja patju. Nopitud ja noppimata hanesulgi. Pruutpaaridele kasulikum riidekauba ostukoht jääb

F. E. Pisarev, Suur Tartu mnt nr. 1

Parimaid võimalusi hooaja moodsate tantsude äraõppimiseks pakuvad Teile

HERBERT KÜTTIM'i tantsukursused

Üle kogu Eesti õpetajate väljasaatmine.
Tallinnas, Vene t. 20, telefon 448-96.

TRIKOOTUUSTUS

E. KOPPE

TALLINN, Vana Viru 15 krt. 2. Tel. 454-11

MUUK SUUREL JA VÄIKSEL ARVUL

Loosidail tingimustel ostate

MALESTUSSAMBAD

A·ED·JURGENSI

JUURES

·KAUPMEHE T. 7· TALLINN·

ASUT. 1851

V. a. raadiokuulajad!

Kes soovib omale uut kübarat, see saab selle oma vanast kübarast, mida teeb Teile **kübaratööstus**

Extra, Viru 2,

Esto-Muusika kõrval.